

NA DANASNJI DAN 1944 GODINE

Za mnoga narastaja od 1944 godine do danas, prošlost za njih ne znači ništa sem istorije.

Za nas koji smo tada "živjeli" i te kako nam se sjećanja vraćaju, baš kao da je jutros bilo.

Zivio sam u Dubrovniku današnja Hrvatska. Imao sam 312 drugara. Od toga 300 je Muslimana, bilo a samo 12 katolika i to gotovo svi od Popova Polja-Hercegovina. Izuzetak su Trojanović Ante i Botić Ivan koji su Dalmatinci.

Tada 1944 godine bio sam kurir X Hercegovačke brigade Dalmatinski Bataljon. Nas tab bio je smješten u Fratarski Samostan odmah ispod zidina Zapadnog dijela Straduna, jes baš tu na kraju.

Na današnji dan 1944 godin posao sam do Državne Bolnice gore inad Pila, na putu za Gruz uz Tramvajsku prugu.

Izlazio sam iz bolnice gdje sam imao pregled oči jer su oči suzile i krve bile.

Jos kao dječak imao sam operaciju obadva oka (mrena). Tu moju operaciju na očima izvršio je Njemacki voni ljekar, kapeta po cinu. On je poslat u bolnicu da ljeci Njemacke vojnike i njihove familije.

Jos 1941 godine obolio sam od dima, od slame. Hercegovački Cetnici su nas zarobili. Zatvorili u kucu. Nanijali mlacevine i sijena te to sve zapalili. Vrata i prozore zakovali da niko ne može izaci.

Gorjela je kuca. Lezali smo po podu, a preko nas nejakе djece gazili su oni stariji u zelji da se spase.

Sada rahmetli Hadžo (Hasimov) iz Krivace bio je jak. Vjest majstor u svemu. Uspio je sa nekolicinom provaliti prozor a zatim i vrat. Tada nastala opsta guzva da se sto prije izvucemo iz Dzehenema u koji nas cetnici ubacise.. Od tada su moji jadi sa očima.

I da se vratim na pocetak pricanja.

Doktor me operisao uz veliku molbu Casnih Sestara koje su radile u Bolnici. Najvise dugujem Casnoj Sestri Magdaleni (Isusovacki red). Ona je ta koja mi je spasila moj očni vid.. Nagovoririla-namolima je doktora da izvrši besplatnu operaciju mojih očiju. Casna Sestra Magdalena je zrtva trada i za kaga njaoji njoj dugujem sve do sudnjeg dana.

Operacija je izvršena 1942 baš na današnji dan. Morao sam cestu na kontrolu u bolnicu ici sa otoka Lokruma. Taj moj put od Lokruma do bolnice gotovo uvijek je isao samnom. Cestiti moj Efendija

Ibrahimkadić Kasim, tata vjeroučitelj na Lokrumu. Osim što je isao u bolnicu, sjećam se dobro da je on plaćao prevoz kamiona i tramvaja.

Pa da nebi ovo pričanje otislo u nedogled, a ima se šta pričati naročito o dobroti Mog Efendije Kasima. Ibrahimkadić, Njegovoj plemenitoj duši vječni rahmet.

Bjese lijepo sunčano jutro. Ja uz Efendiju bos hodah, trckarah jer je efendija imao brzi hod duge korake. Ostavi on mene u Bolnici. Ode on do Gruza. Zapovjedi da ga sačekam kod zvonika ispod sata na kapiji na ulazu sa Ploca.

Pregled bjese brz. Dobih kapi za oči i uputstvo kako da ih koristim. Uz to pismo Upravi Dječjeg Doma Lokrum naslovljen na Efendiju Kasima.

Izlazeci sa kapije (željezna sa cuvarima), zastah i pogledah lijevo i desno da slučajno ne naletim na nekog prolaznika. Oči su suzile jer su bile u njima neke jake ljute kapi koje su me pekle i nagonile da oči blago suze.

Posao sam desno prema gradu. Iduci prema Dubrovniku pogledah na lijevu stranu uz prugu (sine tramvajske) prolazi grupa Svaba povezani dva po dva sa rukama na leđjima.

Odjednom cuh neko me proziva-doziva, Safe, Safet, sa nekim cudnim naglskom meni poznatim.

Protrljah oči i ugledah da u tom stroju ide zavezan onaj moj ljekar Dr. "Bucó", tako ga je zvala Časna Sestra Magdalena, a krijuci i ostale sestre. Htjedoh mu prici, ali gle vruga drug Partizan se isprijeci predame i neda prici.

Ja potrcah naprijed a pred ovim strojem ide moj rođjak Dzemil Musin. On je taj koji ih predvodi. Zovnuh ga imenom; "Dzemile, Dzemile., gdje vodiš ove ljude? U tom stroju je i moj ljekar Bucó, zavezanih je ruku.

Dzemil se okrenu i u hodu posla me u materinu prijeteci mi da odbijem od srtoja. On jos doda da ih vodi na Buninovo. A tko tamo ode taj se vise ne vraća živ. To su pricali svi u stabu i oni koji suse vraćali sa tih zadataka raportirali su da je sve "GOTOVO". Nisam nikada shvatio tu rijec "GOTOVO" sve do tog dana. Znaci poubijani su i zatrpani koji su tamo odvedeni.

Moja molba i govor nijesu Dzemilu pomogle, šta vise on se naljutio i uperio Pikavac na mene prijeteci da ce me ubiti ako ne odem.

Shvatio sam ozbiljnost njegova lica i pokreta. Okrenuo sam se i trkom i placem stigao sav zdihan i u jecanju do komande

Tamo sam ugledao drago moje lice mog Nazifa Kresa. On je tu glavni za grad i komandu
Pritrcim i vriskom govorim: Druze N-aqzi-f-e, d-r-u-z-e Komandante. On se opkrenu prigrli me i pita me ;"Staj je, staje;" a ja u jecanju kazah. Dzemil Musin hoce da ubije mog doktor. Sta? Bogamu kakvog Doktora?
Uz jecanje i prekide ispricah o "Mom" doktoru.
On naredi: "Brzo u prikolicu" On sjede na modor a ja upadoh do grla u duboku prikolicu uz motor.
Krenu Nazif uz Pile. Dodaje gas koliko moze.
Stigosmo kolonu. Nazif sa Motora zapovjedi Dzemilu da smjesta vrati ljude u Dubrovnik. Bogme Dzemil se usprotivi i okrenu automat put nas.
Nazif sav od bijesa Ponovi naredbu: Dzemil mu kaze; "Ne primam nikakva drga naredjenja osis Majora Save"
Nazif sav u bijesu okrenu motor u krugu Pojuri prema Dubrovniku.
Gle nase sreće. Skoro pustim Stradunom ide visok "do neba" oficir i to bas Major Savo (Gacanin iz sela Kifino Selo)
Nazif mu srdito rece: "Savo sjedaj iza mene". Ovaj kao div visok, samo zakoraci i ispod njega se nadje sjedalo na motoru. Nazif doda gas. Pojuri uz Pile prema koloni.
Usput su njih dvoica glasno i srdito razgovarali. Nazif mu naredi da vrati kolonu zarobljenika nazad u Grad.
Stigosmo kolonu i Dzemil dobi naredjenja da sa svima dodje u Grad.

Bogme smo mi cekali podugo. Kolona napkon stize. Odvezase zarobljenike. Dadose im voljno. Oni iscrpljeni i umorni posjedase u okolici. Strazari su uz njih.
Dodje naredjenje da se strazari povuku. Ostase zarobljenic u krugu Franjevackog Samostana, tu u gradu Dubrovniku
Tu su, Nazif Kreso, Njegov brat Safet, ucitelj, Neki Ivica, Pervan, Jure...

Obratise se na njemackom jeziku svim zarobljenicima. Oni poskakase i raduju se, prilaze meni ljube, grle, oblijevaju me njihove suze. Ja placem i neznam zasto, ali suze lipte, padaju po mojim nejakim mrsavim prsima. Mijesaju se moje suze sa njihovim.

Mene odvoise , a njih odvedose do kupaone Dali su im cisto rublje i odjecu. Te ljude sam cesto vidjao kako rade oko staba, u parku, u kancelarijama... To je posebna prica

Prosle su godine od tada. Postao sam Ucitelj, Bibliotekar, Radio kao prosvjetni radnik, Profesor Ekonomske skole u Drvaru... sluzbenik...

Jedno gana dok sam bio u posjeti mojim roditeljima, braci i sestrama koji su zivjeli u Kreki-Miladije kod Tuzle. Tog dana dodje pismo na moje ime i na adresu Miladije Kreka Tuzla Jugoslavija.

Pismo iz Berlina. Od svega sto sam procitao znam samo da je moje ime i prezime na tom papiru i cista adresa.

Moj Babo Dzano, sada rahmetli , pozva komsiju Bona, preko plotu. "Bono bili ti nama procitao ovo svabsko pismo.?" (Bono rodjeni German). "Bih Dzano kako nebi Daj ga ovamo."

Procita i veselog lica rece. "Tvoga sina zovu ljudi u Berlin na skolovanje i da tamo zivi. U znak neke zahvalnosti. Moze studirati sta god zeli."

Uh, svecamu , njihova, uh, !! Uskliknu Babo. Babo je bio vrlo nerasplozen tom vijesti. Cuj !, da on idem u Berlin i da Nas Men,, Majku Sestre i Bracu ostavi. Ja , On sada, sada nama je najpotrebniji Trebam da ih stitimi "Zakona" pomaze moralno i materijalno

Nastavicu iduce izdanja

Citajte i sirite CCN ;i bosnjaci.net to su vase dvije casne iskrene stranice.

Uz pozdrav-Selam

Vas Safet Avdic